

робочої сили.

5. Для роботодавців заробітна плата виступає як один з складових елементів витрат діяльності, який включається в собівартість продукції (товарів, робіт, послуг) та одночасно з цим є основним фактором зацікавленості та стимулювання працівників для досягнення високих кінцевих результатів.

Будучи в так званому місці, де перетинається інтерес роботодавця, найманого працівника, податкової служби, банку та страхової компанії, заробітна плата відіграє важливу роль у цих стосунках, оскільки всі перераховані суб'єкти розглядають оплату праці в якості найважливішого показника, що забезпечує стабільне функціонування виробничих процесів. Внаслідок цього сфера обліку праці досить складна та найбільш трудомістка. У зв'язку з цим її облік завжди знаходиться в центрі уваги системи бухгалтерського обліку у будь-якому суб'єкта господарювання.

Література:

1. Вербицька В. І., Бредіхін В. М., Горелов Д. О. Економічна сутність заробітної плати як ціни товару на ринку праці. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. Національний аерокосмічний університет імені М. С. Жуковського Харківський авіаційний інститут. 2009. №3. С. 5-11.

MÜHASIBAT UÇOTUNUN, AUDITIN VƏ VERGITUTMANIN AKTUAL ASPEKTLƏRI

*Xəlilov Nihad
Mingəçevir Dövlət Universiteti*

İqtisadi fəaliyyət göstərən şirkət və müəssisələr üçün mühasibat uçotu, audit və vergitutma vəzifələri son dövrlərdə daha da mühüm hala gəlmişdir. Bu proseslər şirkətlər üçün iqtisadi fəaliyyətlərinin nəzarətdə saxlanması və qanuni tələblərin yerinə yetirilməsi üçün vacibdir. Bu məqalədə mühasibat uçotunun, auditin və vergitutmanın aktual aspektlərini ətraflı şəkildə araşdıracağıq.

Mühasibat uçotu, şirkətin maliyyə vəziyyətinin nəzarət edilməsi üçün vacibdir. Bu proses şirkətin gəlirlərini, xərclərini və maliyyə qaydalarına uyğunluğunu yoxlamaq üçün aparılır. Həmçinin, mühasibat uçotu şirkətin maliyyə sənədlərini tərtib etmək, vergi tələblərinə cavab vermək və idarəetmə qərarlarının verilməsində kömək edir. Son dövrlərdə isə, mühasibat uçotu prosesləri digər məlumatlarla birgə işləməyə, məlumatların avtomatik işlənməsinə, analiz edilməsinə və raportlaşdırılmasına imkan verən müasir avadanlıqlarla əvəz olunur.

Audit, şirkətin maliyyə sənədlərinin nəzarət edilməsi və şirkətin finansal fəaliyyətində qanuni tələblərin yerinə yetirilməsinin yoxlanılması üçün aparılan prosesdir. Audit şirkətin mühasibat uçotu sistemlərinin effektivliyinin, əsas sənədlərinin doğruluğunun və maliyyə hesabatlarının doğruluğunun yoxlanılması üçün təklif olunur. Audit, şirkətin maliyyə sənədlərinin üçüncü tərəf müfəttişlər tərəfindən yoxlanılması ilə həyata keçirilir. Audit prosesində məqsəd, şirkətin

maliyyə hesabatlarının doğru, ədalətli və tam olaraq təqdim edilməsidir. Audit zamanı təyin edilən məsələlər şirkətin mühasibat uçotu prosesi ilə bağlı ola bilər, məsələn, hesabatların doğruluğu və səlahiyyətli tərəfindən təsdiq edilməsi, hər hansı bir maliyyə qaydasına uyğunluq və ya vergi tələblərinin uyğunluğu.

Auditin aktual aspektləri arasında məsələn, koronavirus pandemiyası ilə bağlı səhmlərin, istifadə edilmiş təlimatların və ya mənimləmələrin audit edilməsi, məlumatların digər müxtəlif layihələrə uyğunluğunun yoxlanılması, müştərilərin və təchizatçıların şərtlərindəki dəyişikliklərin audit edilməsi, mühasibat və audit layihələrinin təşkili və audit prosesinin nəzarət olunması kimi məsələlər yer alır.

Vergitutma, şirkətin vergi ödəmələri və vergi bəyanatlarının hazırlanması üçün aparılan prosesdir. Vergitutma məqsədi, şirkətin vergi qaydalarına uyğunluğunun təmin edilməsidir. Vergitutma zamanı, vergi qaydalarına uyğunluq yoxlanılır və vergi bəyanatları hazırlanır. Vergitutma zamanı, ən mühüm məsələlərdən biri, şirkətin vergi ödəmələri və ya vergi qaydalarına uyğunluğu ilə bağlı problemlərin müəyyənləşdirilməsidir. Bu məsələlər audit prosesindən fərqli olaraq, əsasən şirkətin özünün nəzarətindədir.

Sonuç olaraq, mühasibat uçotu, audit və vergitutma, sahibkarlıq subyektlərinin iqtisadi fəaliyyətinin nəzarət edilməsi, qanuni tələblərinin yerinə yetirilməsi və vergi ödəmələrinin doğru hesablanması üçün vacibdir. Mühasibat uçotu prosesləri, digər məlumatlarla birgə işləməyə, məlumatların avtomatik işlənməsinə, analiz edilməsinə və raportlaşdırılmasına imkan verən müasir avadanlıqlarla əvəz olunur. Auditin aktual aspektləri arasında koronavirus pandemiyası ilə bağlı məsələlər və müştərilərin digər fəaliyyətlərinin şirkətə təsirinin dəyərləndirilməsi sayılabilir. Vergitutma isə şirkət üçün vergi yükünün minimuma endirilməsi və qanuni tələblərinin yerinə yetirilməsi üçün vacibdir. Vergitutma prosesləri zamanı şirkətlərə vergi cədvəlləri, həftəlik və aylıq məlumatlar və müvafiq şəxslərlə əlaqə saxlanması məsləhət görülür.

Sahibkarlıq subyektləri üçün mühasibat uçotu, audit və vergitutma məsələləri birgə əhəmiyyətli olaraq nəzərə alınmalıdır. Mühasibat uçotu sistemi, şirkətin maliyyə sənədlərinin doğruluğunun və qanuni tələblərinin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi üçün önəmli bir vasitədir. Audit prosesi, şirkətin maliyyə hesabatlarının doğruluğunun yoxlanılması üçün əhəmiyyətli bir mərhələdir və şirkətin maliyyə hesabatlarının doğru, ədalətli və tam olaraq təqdim edilməsini təmin edir. Vergitutma isə şirkətin vergi yükünün minimuma endirilməsi və qanuni tələblərinin yerinə yetirilməsi üçün vacibdir.

Mühasibat uçotu, audit və vergitutma sahibkarlıq subyektləri üçün vacibdir və bu proseslərin doğru bir şəkildə yerinə yetirilməsi şirkətin müvəffəqiyyəti üçün əhəmiyyətli rol oynayır. Ən son audit və vergitutma standartları və qaydaları ilə bərabər olmaq və mühasibat uçotu proseslərində müasir avadanlıqlardan istifadə etmək əhəmiyyətli faktorlardandır. Bu sayədə şirkət müvəffəqiyyətli, effektiv və qanuni olaraq fəaliyyət göstərə bilər.

Ayrıca, mühasibat uçotu, audit və vergitutma prosesləri şirkətin fəaliyyətində hər hansısa bir problemin tapılması və həll edilməsi üçün də vacibdir. Bu proseslər sayəsində, şirkət sahibləri və rəhbərliyi fəaliyyətə daha yaxın nəzarət edə bilərlər və mövcud problemləri müəyyən edərək həll etmək üçün tədbirlər götürə bilərlər.

Son zamanlarda, koronavirus pandemiyası ilə bağlı məsələlər audit və vergitutma proseslərini də dəyişdirib. Şirkətlər pandemiya ilə bağlı qanuni tələblər və dəyişikliklərə uyğun olmaq üçün audit və vergitutma proseslərini müəyyən dəyişikliklərə uğurlar. Ən son vergi və audit qaydaları ilə yaxından tanış olmaq və bu qaydaları şirkət fəaliyyətinə uyğun şəkildə tətbiq etmək çox önəmlidir.

Mühasibat uçotu, audit və vergitutma sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyəti üçün vacib və əhəmiyyətli proseslərdir. Bu proseslərin doğru şəkildə yerinə yetirilməsi şirkətin maliyyə və qanuni proseslərində daha yaxın nəzarət edilməsinə, problemlərin müəyyən edilməsinə və həll edilməsinə imkan verir. Bu prosesləri müasir avadanlıqlardan istifadə edərək tətbiq etmək və ən son audit və vergitutma qaydaları ilə yaxından tanış olmaq şirkətin müvəffəqiyyəti üçün əhəmiyyətli rol oynayır.

Mühasibat uçotu, şirkətin finansal sənədlərinin hazırlanması və idarə edilməsi üçün vacibdir. Mühasibat uçotu prosesləri, şirkətin maliyyə fəaliyyətini idarə etməyə və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına kömək edir. Bu proseslər, vergi ödənişi ilə bağlı sənədlərin hazırlanması, gəlir və xərclərin izlənməsi, məhsuldarlığın qiymətləndirilməsi və digər maliyyə informasiyasının toplanması və idarə edilməsi üçün də vacibdir.

Audit, şirkətin maliyyə sənədlərinin doğruluğunun yoxlanılması və qanuni tələblərin yerinə yetirilməsinin yoxlanılması üçün aparılan prosesdir. Bu proses, şirkətin maliyyə hesabatlarının doğru, ədalətli və tam olaraq təqdim edilməsini təmin edir. Audit zamanı, əsasən, şirkətin mühasibat uçotu sistemlərinin effektivliyinin, əsas sənədlərinin doğruluğunun və maliyyə hesabatlarının doğruluğunun yoxlanılması üçün təklif olunur.

Vergitutma, şirkətin vergi ödənişi ilə bağlı qanuni tələblərin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi üçün aparılan prosesdir. Vergitutma zamanı, şirkətin vergi ödənişi ilə bağlı sənədlərin hazırlanması və təqdim edilməsi üçün lazım olan məlumatların toplanması və təqdim edilməsi təmin edilir.

Bu proseslərin doğru şəkildə yerinə yetirilməsi, şirkətin maliyyə və qanuni proseslərində daha yaxın nəzarət edilməsinə, problemlərin müəyyən edilməsinə və həll edilməsinə imkan verir. Müasir avadanlıqların tətbiqi və ən son audit və vergitutma qaydaları ilə yaxından tanış olmaq şirkətin müvəffəqiyyəti üçün əhəmiyyətli rol oynayır. Bunlar, şirkətin daha effektiv, təsirli və qanuni olaraq fəaliyyət göstərməsini təmin edir.

Ədəbiyyat:

1. Adianu F.F. İstehsalın idarə edilməsində elmi qərarların qəbulu üsulları. M.: İqtisadiyyat, 1974

2. Aksenenko A.F. Sənaye nəzəriyyəsi, praktikasısı və tikinti perspektivlərində mühasibat uçotunun normativ metodu. - M.: Maliyyə və statistika, 1983 3. Antonin R. Mühasibat uçotunun əsasları: Per. İngilis dilindən M. BM "Triada" HTT 1992.

3. Barkova T.A. Mühasibat uçotu və təşkili əsasında maliyyə nəticələrinin təhlilinin idarəetmə aspektləri. Jurnal. İdarəetmə uçotu №4, 2006 s. 27-36 5. Abbasov Q.O. Muhasibat uçotu. Bakı: Apostrof, 2019.